

CES

CENTRUM EKONOMICKÝCH STUDIÍ VŠEM

3

ISSN 1801-1578

vydání 03 / ročník 2008 / 7.2.2008

Bulletin CES VŠEM

V TOMTO VYDÁNÍ

Strategie pro růst a zaměstnanost

Mojmír Hájek: Informace o Strategické zprávě Evropské komise o obnovené Lisabonské strategii pro růst a zaměstnanost s cílem zahájení nového cyklu 2008 – 2010. Zhodnocen je postup reformy v prvním Lisabonském cyklu (2005 – 2008) a identifikovány priority ve čtyřech oblastech. Dále je hodnocen postup NRP pro růst a zaměstnanost České republiky. (strana 1)

Regionální politika EU a její aplikace v ČR

Viliam Grác, Petr Zahradník: Prezentace východisek regionální politiky Evropské unie a nejvýznamnějších programů její podpory, a to v historickém vývoji (programy Phare, operační programy 2004 – 2006) a v perspektivě nového programovacího období (2007 – 2013). Identifikována jsou slabá místa podpůrných programů z hlediska alokace zdrojů implementace stanovených cílů a opatření. (strana 5)

Aktuality – konference, semináře, workshopy

Informace o vybraných odborných aktivitách s účastí CES: Inovační fórum 2008, kde byly projednány nejvýznamější výzvy zefektivnění inovačního systému ČR, konference Inovace a klastry, která zdůraznila význam znalostně založených klastrů pro regionální konkurenceschopnost, Regionální inovační fórum 2008, které soustředilo diskusi o inovačním systému na regionální úrovni. (strana 10)

Strategie pro růst a zaměstnanost

Komise Evropských společenství předložila v prosinci 2007 Evropské radě Strategickou zprávu o obnovené Lisabonské strategii pro růst a zaměstnanost: zahájení nového cyklu (2008-2010).

1. Udržet tempo reforem

Zpráva hodnotí výsledky strukturálních reforem během prvního lisabonského cyklu (2005-2008) a prohlubuje cíle strategie v příštím cyklu (2008-2010). Hned v úvodu předseda Evropské komise J. M. D. Barroso uvádí, že opětovným zahájením Lisabonské strategie v roce 2005 a jejím novým zaměřením na růst a zaměstnanost urazila Evropa značný kus cesty. Stále ale máme velkou nezaměstnanost, stále nemáme nejlepší prostředí pro podnikatelský růst a co se týká inovací, výzkumu a vývoje je Evropa i nadále roztržštěna. Transformace EU na nízkouhlíkovou ekonomiku začala teprve nedávno. Protože trvá riziko globálního zpomalení růstu, je třeba udržet tempo reforem a zvýšit odolnost našich hospodářství.

Na jarním zasedání Evropské rady v roce 2006 byla dohodnuta prioritní opatření, která byla skutečným impulsem. Zahájení podnikatelské činnosti je nyní ve většině členských států snadnější. Byly dohodnuty společné zásady týkající se tzv. flexikurity (koncept, který spojuje požadavky na flexibilitu pracovních vztahů s potřebou jistoty pracovních míst pro pracovníky). Ambiciózními opatřeními jsou: snížit počet osob, které předčasně ukončují školní docházku; vybavit Evropu pátou svobodou, tj. volným pohybem znalostí; zavedením vysokorychlostního internetu stimulovat inovace; podpořit malé a střední podniky; výrazně zlepšit energetickou účinnost budov a posílit trojúhelník vzdělávání, výzkumu a inovací. Za tím účelem bude zřízen Evropský inovační a technologický institut a společné technologické iniciativy.

2. Reformy v prvním cyklu (2005–2008)

Téměř po třech letech obnovené Lisabonské strategie v roce 2005 jsou její výsledky viditelné. Ekonomický růst oproti 1,8 % v roce 2005 dosáhně podle očekávání v roce 2007 2,9 % a v roce 2008 2,4 %. V minulých dvou letech bylo vytvořeno téměř 6,5 milionů nových pracovních míst. Očekává se, že do roku 2009 jich vznikne dalších 5 milionů. Míra nezaměstnanosti by podle odhadů měla klesnout pod 7 %, což je nejnižší hodnota od poloviny 80. let. Míra zaměstnanosti nyní dosahuje 66 % a tak se více přiblížila celkovému cíli Lisabonské strategie, tj. 70 %. Poprvé v tomto desetiletí jde silný růst zaměstnanosti ruku v ruce s výrazným růstem produktivity. Ale ne všechny členské státy se pustily do reforem se stejným odhodláním. V některých oblastech, jako je např. otevírání trhů a řešení segmentace trhu práce, reformy zaostávají.

O strukturálních reformách prováděných během prvního lisabonského cyklu (2005-2008) panoval široký konsenzus, ale tempo jejich plnění bylo různé. Pozitivní je, že rozpočtové schodky se snížily z 2,5 % HDP v roce 2005 na předpokládané 1,1 % v roce 2007 a veřejný dluh klesl z 62,7 % v roce 2005 těsně pod hranici 60 % v roce 2007. Nicméně příležitost využít relativně příznivých podmínek růstu ke snížení strukturálních schodků nebyla plně využita, a to zejména v eurozóně. V některých členských státech byly zlepšující se podmínky růstu doprovázeny postupným vznikem nerovnováh, o čemž svědčí současné vysoké schodky běžného účtu, jež vykazují znaky přehřátí, ztráta

konkurenceschopnosti, rostoucí zadlužení domácností a rychlý růst cen nemovitostí. Euro se ukázalo být stabilizačním prvkem. Usnadnilo fungování jednotného trhu ve prospěch eurozóny a EU jako celku. Potenciální odhadované tempo růstu v eurozóně se od roku 2005 zvýšilo o 0,2 procentního bodu na 2,25 %, což je částečně důsledkem strukturálních reforem. Růst produktivity dosáhl v roce 2006 1,5 %, přičemž průměrné roční tempo růstu v období 2000-2005 činilo 1,2 %.

V případě investic do informačních a komunikačních technologií (ICT) a jejich využívání ke zvýšení produktivity, Evropa za ostatními vedoucími ekonomikami stále zaostává. U investic do výzkumu a vývoje se členské státy zavázaly je zvýšit na 3 % HDP v roce 2010, avšak skutečnost této ambici zatím neodpovídá. Zahájení podnikatelské činnosti je nyní téměř ve všech členských státech snadnější a levnější. Evropa jako celek však dosud nedisponuje dynamickou podnikatelskou kulturou. Snahy o zlepšení podnikatelského prostředí jsou velmi často zlomkovité a nejsou součástí integrovaného přístupu.

Růst zaměstnanosti byl výrazný, avšak některé regiony a skupiny z něj měly menší užitek. Mnoho členských států zahájilo reformu důchodového systému. To přispělo k růstu míry zaměstnanosti starších pracovníků, ale cíle 50 % nebylo ještě zdaleka dosaženo. Členské státy by měly přijmout další opatření na podporu rovnosti žen a mužů na trhu práce.

Přibližně polovina členských států vyvinula nebo vyvíjí politiky založené na principu flexikurity. Výsledky této politiky však zůstávají roztržštěné. Byly zavedeny pružnější pracovní smlouvy pro určité kategorie pracovníků (např. pro osoby nově vstupující na trh práce), nebyly však doplněny dostatečnými příležitostmi k získání nových kvalifikací. Také celoživotnímu vzdělávání se nedostává takové podpory, kterou vyžaduje, a to zejména u osob s nízkou kvalifikací, jež ji potřebují nejvíce. Systémy vzdělávání a odborného vzdělávání na potřeby trhu práce ještě dostatečně nereagují.

EU učinila první kroky směrem k tomu, aby se stala společností s nízkým podílem uhlíku. Na jaře 2007 se zavázala k ambiciózním cílům snížit emise skleníkových plynů a do roku 2020 zvýšit podíl obnovitelných energií.

3. Prohloubení strategie v příštím cyklu

Na pozadí zpomaleného globálního růstu, rizik způsobených finančními otřesy a rostoucími cenami ropy a komodit je nutné prohloubit realizaci Lisabonské strategie. Prosazování reforem na vnitrostátní úrovni představuje pro členské státy v příštím cyklu hlavní výzvu. Protože určitou dobu trvá, než jsou reformy provedeny, Komise navrhuje, aby stávající doporučení byla z velké části převzata v nezměněné podobě a na základě jednání na jaře 2007 dolažena. Celkem bude do roku 2013 každoročně mobilizováno 70 mld. EUR, z čehož největší část bude použita na podporu programů národních reforem. Místní a regionální orgány jsou již aktivně zapojeny do obnovené Lisabonské strategie prostřednictvím plánování a provádění příslušných programů soudržnosti. Další úsilí je třeba vynaložit na posílení zapojení širšího okruhu zúčastněných stran a na zintenzívnění výměny zkušeností. Hospodářství členských států jsou na sobě ve velké míře vzájemně závislá. Proto je nutné **posílení koordinace hospodářské politiky**. Komise navr-

huje opětovně potvrdit stávající hlavní směry pro příští cyklus a některé záměry aktualizovat. To zahrnuje např. položení většího důrazu na opatření zaměřená na rozsáhlejší investice do lidí a na modernizaci trhů práce. Nový lisabonský program Společenství je příspěvkem Společenství k obnově Lisabonské strategie. Měl by být chápán jako protějšek k programu národních reforem. Na úrovni Společenství je nutné odstranit zbývající nedostatky ve fungování jednotného trhu, zejména v oblasti služeb tak, aby bylo možné plně čerpat výhody národních reforem.

Lisabonská strategie probíhá v kontextu globalizace, což je třeba zohlednit ve **formování vnějších akcí** a při jejich provádění. To lze provést několika způsoby. EU by měla využít všech svých nástrojů, aby zajistila, že její otevřenost zůstane zachována. K tomu lze využít vícestranná jednání, usilovat o odstranění celních a jiných obchodních překážek. Zvláštní pozornost bude věnována zlepšení přístupu na trhy s veřejnými zakázkami a prosazování práv duševního vlastnictví, korektní hospodářské soutěži a přístupu na trh pro malé a střední podniky. EU by měla zintenzívnit svůj strategický dialog s klíčovými třetími zeměmi s cílem nalézt vzájemně výhodná řešení, prosadit vyšší standardy a větší sblížení regulačních předpisů. Potřebná je integrace vnitrostátních opatření a opatření na úrovni Společenství. Evropská rada se na svém jarním zasedání v roce 2006 dohodla na čtyřech prioritních oblastech, které budou představovat pilíře obnovené strategie.

4. Opatření ve čtyřech prioritních oblastech

Doporučení na konkrétní opatření v obnovené Lisabonské strategii se soustřeďují na čtyři prioritní oblasti, a to investice do lidských zdrojů a modernizace trhu práce, odblokování podnikatelského potenciálu, zejména malých a středních podniků, investice do znalostí a inovací a řešení problémů energetiky a klimatických změn.

Investice do lidí a modernizace trhů práce

Koncept flexikurity je zaměřený na dosažení rovnováhy mezi flexibilitou a jistotou na trhu práce. Flexikurita má všem občanům garantovat vysokou úroveň jistoty zaměstnání, tj. aby ve všech fázích svého produktivního života mohli snadno najít dobré pracovní místo. Mezi zásadní cíle patří zesílené úsilí v boji proti chudobě a sociálnímu vyčlenění a v oblasti integrace lidí na okraji společnosti, zejména prostřednictvím aktivních politik začlenění. Snížení chudoby je ústředním prvkem obnovené Lisabonské strategie, a to zdůrazněním růstu a zaměstnanosti a prováděním opatření, jejichž prostřednictvím se investuje do schopnosti lidí a poskytují rovné příležitosti. Dále sem patří odpovídající sociální ochrana a kvalitní pracovní místa. Je třeba více podporovat pracovníky s nízkou kvalifikací, migrující pracovníky a osoby zdravotně postižené, a to zejména posílením rozvoje kvalifikace. Vyšší investice do vzdělávání a získávání kvalifikace v průběhu celého lidského života nemá zásadní význam pouze pro to, aby Evropa uspěla ve věku globalizace, ale je jedním z nejučinnějších způsobů v boji proti nerovnosti a chudobě.

Každý pátý patnáctiletý Evropan neumí dostatečně číst. Ve skupině 18 až 24-letých opouští školu s nižším stupněm středoškolského vzdělání každý šestý. Tyto skutečnosti jim nesmírně stěžují možnost vstoupit na trh práce a zde postupovat. Mnozí z nich jsou tak dlouhodobě nezaměstnaní. Evropa nečinila v plnění cílů v této oblasti žádný významný pokrok. Musí vyvinout odhodlané úsilí ke zvýšení základních dovedností mladých lidí a razantně snížit předčas-

né ukončování školní docházky. Důležitým stimulem pro osobní rozvoj a jazykové znalosti může být studium v zahraničí. Pokud je zajištěno, že kvalifikace získané v zaměstnání budou uznávány v celé Evropě, zvýší se značně motivace lidí, aby si v průběhu pracovního života kvalifikaci zvyšovali. Rozvoj kvalifikací a celoživotní vzdělávání podporují politiky flexikurity zvyšováním flexibility, jistoty zaměstnání a pracovní mobility. K tomuto úsilí může značně přispět Evropský sociální fond.

Aktivnější přístup je nutný v oblasti předvídání a monitorování budoucích potřeb v oblasti kvalifikací. Vzhledem k poklesu pracovní síly a nedostatku kvalifikovaných pracovníků v rostoucím počtu odvětví bude Evropa muset zlepšit regionální a vnitrostátní pracovní mobilitu a definovat řízenou přistěhovaleckou politiku.

Uvolnění podnikatelského potenciálu

Opatření na uvolnění podnikatelského potenciálu se zaměřují zejména na malé a střední podniky. V důsledku toho, že členské státy provádějí rozhodnutí Evropské rady z jara 2006 o zavedení jediných správních míst a snížení doby nutné k zahájení podnikání na jeden týden a méně, se podnikatelské prostředí v Evropě zlepšilo. EU musí pokračovat v této cestě a dohodnout se na integrovaném politickém přístupu, který bude řešit překážky, s nimiž se malé a střední podniky ve všech fázích svého vývoje setkávají, a který umožní, aby větší počet z těchto malých podniků expandoval a obstál na globálním trhu. Pro Evropskou unii je jasnou prioritou odstranit velké nedostatky na jednotném trhu, zejména v oblasti služeb tak, aby bylo možné mít z národních reforem co největší užitek. Evropský program na zlepšení právních předpisů začíná přinášet výsledky. Administrativní zátěž by se měla na úrovni EU snížit o 25 %. Důležitou součástí zlepšování podnikatelského prostředí pro malé a střední podniky a nedoceneným zdrojem inovací je modernizace veřejné správy, zejména pokud jde o používání interoperabilních řešení informačních a komunikačních technologií.

Vyšší investice do znalostí a inovací

V návaznosti na rozhodnutí Evropské rady z jarního zasedání 2006 si členské státy stanovily cíle a přijaly opatření ke zvýšení investic do výzkumu a vývoje. Na základě návrhů Komise byla zahájena činnost Evropské rady pro výzkum a bylo zahájeno několik společných technologických iniciativ. Evropský inovační a technologický institut by měl zahájit svoji činnost v roce 2009. Členské státy by měly přijmout další opatření, aby dosáhly investičních cílů v oblasti výzkumu a vývoje pro rok 2010. To je zvláště naléhavé, protože míra investic v oblasti výzkumu a vývoje v EU v roce 2006 mírně zaostávala a neodpovídala silnějšímu růstu HDP.

V souvislosti s globalizací jsou činnosti v oblasti výzkumu a vývoje přesouvány do jiných částí světa. V Evropě jsou náklady na ochranu inovací a prosazování ochranných práv stále ještě příliš vysoké. Licence pro šíření obsahu mají stále vnitrostátní charakter. Příliš mnoho překážek, včetně právních, brání univerzitám, výzkumným ústavům, společností a výzkumným pracovníkům ve spolupráci. To má negativní dopad na tradiční silné stránky Evropy: kreativitu a vynalézavost jejích obyvatel. Ke zvrácení tohoto trendu potřebuje Evropa tzv. pátou svobodu – svobodu znalostí – doplňující čtyři svobody pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu. Tato pátá svoboda by měla urychlit přechod EU na inovační tvůrčí ekonomiku založenou na znalostech. Jed-

ním rozměrem této páte svobody je vytvoření skutečného Evropského výzkumného rámce, ve kterém nejen že jsou splněny rámcové podmínky na podporu a odměňování inovací, ale ve kterém se i vzájemně doplňují programy výzkumu a vývoje na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni a ve kterém se studenti, akademičtí, vědečtí a odborní pracovníci mohou volně pohybovat a spolupracovat s mezinárodní vědeckou komunitou. Evropa musí spojit své zdroje pro novou generaci velkých výzkumných zařízení a nástrojů, jež jsou neodmyslitelné, pokud má i v dalších desetiletích zůstat na předních místech hraničního výzkumu. Informační a komunikační technologie podporovány vysokorychlostním internetem značně přispívají k růstu produktivity a podpoře inovací v Evropě. Příliš mnoho malých podniků a občanů ještě není připojeno k vysokorychlostnímu internetu, což omezuje potenciál vývoje a inovací.

Energetika a změna klimatu

Na jarním zasedání v roce 2007 se Evropská rada zavázala učinit z Evropy ekonomiku s nízkým podílem uhlíku a s bezpečným, udržitelným a konkurenčním energetickým zásobováním. Dohodla se na ambiciózních cílech snížit do roku 2020 emise skleníkových plynů, zvýšit energetickou účinnost a využívání obnovitelné energie. Výzva v příštím cyklu bude spočívat ve vytvoření rámce a nástrojů, jež umožní realizaci těchto cílů, a ve spolupráci se zbytkem světa s cílem dohodnout se v rámci Spojených národů na podobně ambiciózních cílech. Tržní nástroje, jako je např. systém pro obchodování s emisemi, poskytují hospodářským subjektům pobídky ke snižování jejich emisí co neefektivněji z hlediska nákladů. Posílení obchodu s emisemi by mělo být doplněno opatřeními, která vedou k právně závazným vnitrostátním cílům u skleníkových plynů a obnovitelné energie. Úspěchů lze nejrychleji dosáhnout v oblasti energetické účinnosti, kde mohou hrát roli průkopníka vlády.

Veškeré toto úsilí bude muset být doplněno trvalým investováním do výzkumu a vývoje a aktivním užíváním nových technologií. Současně se všechny politiky budou muset přizpůsobit vlivům změny klimatu. I když se změna klimatu může prostřednictvím odhodlaného globálního postupu udržet v přijatelných hranicích, nelze jí zcela zabránit. Politiky musí mít tuto skutečnost na zřeteli a co nejvíce omezovat sociální a hospodářské dopady a dopady na životní prostředí a současně využívat potenciál nových technologií na zvýšení konkurenceschopnosti v průmyslu EU.

5. Jarní zasedání Evropské rady v roce 2008

Obnovená Lisabonská strategie pro růst a zaměstnanost již přináší výsledky. Evropa má nyní společnou integrovanou agendu představující soubor nástrojů, které může využívat při řešení společných výzev, a účinné roční monitorování pokroku prostřednictvím jarního zasedání Rady. Jsou tedy splněny předpoklady, aby Evropská Rada na jaře 2008 mohla **zahájit další ambiciózní cyklus** prostřednictvím přijetí opatření v rámci čtyř prioritních oblastí, opětovným potvrzením integrovaných hlavních směrů na další tři roky a vyzváním členských států, aby provedly zbývající reformy uvedené v jejich programech národních reforem a aby zajistily, že jejich programy národních reforem jsou pro nový cyklus aktualizované; vyzváním členských států, aby jako součást svých ročních prováděcích zpráv předložily Radě a Komisi konkrétní akční plány.

6. Hodnocení Národního reformního programu ČR

V úvodu hodnocení se uvádí, že v České republice se reálný HDP zvyšoval v letech 2005 a 2006 ročním tempem

6,4 % a v roce 2007 se očekává růst téměř 6 %. HDP na obyvatele je na 79 % úrovně v relaci k EU. Rychlý ekonomický růst, převážně tažený domácí poptávkou, pozitivně ovlivnil trh práce, kde se očekává míra zaměstnanosti 68 %. Míra nezaměstnanosti se v roce 2007 snížila pod 6 % a do roku 2009 se sníží na 5 %. Přes snížení míry nezaměstnanosti však podíl dlouhodobě nezaměstnaných zůstává vysoký. Důležité jsou další reformy zaměřené na flexibilitu trhu práce, zvýšení lidského kapitálu a na aktivní politiku, která by řešila nevhodnou strukturu kvalifikace. Vysoká tempa růstu vytvářejí příznivé podmínky pro další fiskální konsolidaci a realokaci výdajů na aktivity podporující růst. Zatímco vládní dluh je relativně nízký, kolem 30 % HDP, očekává se jeho rychlý růst zejména v důsledku stárnutí populace a struktury penzijního a zdravotního systému, což z dlouhodobého hlediska představuje pro veřejné finance riziko.

V první části týkající se **všeobecného hodnocení** se uvádí, že bylo dosaženo určitého pokroku v provádění Národního reformního programu v letech 2005-2007, s mírnou akcelerací v roce 2007. Byly přijaty první kroky ke zlepšení dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí reformováním penzijního a zdravotního systému. Doporučení v oblasti výzkumu a vývoje byly plněny jen částečně. Opatření v oblasti zaměstnanosti, vzdělání a dalšího vzdělávání představují důležité kroky vpřed, ale je třeba v nich pokračovat.

V dalších oblastech byl dosažen pokrok různě velký. Bylo dosaženo dobrého výsledku v rozvíjení koherentního postupu ke zlepšení regulačního rámce pro podniky. Zavádí se aktivní strategie v oblasti stárnutí populace a regionální rozdíly se mírně zmenšily, avšak další pokrok je nutný. Přestože nezaměstnanost se mezi znevýhodněnými skupinami snížila, je třeba dosáhnout dalšího pokroku. Výrazně je třeba podpořit lepší začlenění znevýhodněných skupin na trh práce, uvádět v soulad zaměstnání a rodinný život a redukovat rozdíly v příjmech podle pohlaví. Minulý rok Komise uvedla, že Česká republika pokročila jen mírně v závazcích týkajících se znalostí, podnikání, zaměstnanosti a energie, odsouhlasených na jaře 2006. Od té doby bylo ke konci roku rovněž dosaženo jen mírného pokroku v oblasti většiny závazků.

Ve druhé části jsou uvedena hodnocení podle hospodářsko-politických oblastí. V oblasti **makroekonomické politiky** se uvádí, že Česká republika učinila v období 2005-2007 jen částečný pokrok. Co se týká fiskální konsolidace, očekává se, že v roce 2007 se rozpočtový deficit zvětšil zejména v důsledku zvýšení sociálních výdajů. V září 2007 byl přijat balík opatření ke zlepšení fiskální stability. Tento balík zahrnuje výdajové škrty, které budou větší než snížení příjmů. Na příjmové straně zahrnuje zavedení plošné 15% daně z osobních příjmů od roku 2008, postupné snižování daňové sazby podniků z 24 % na 19 % v roce 2010, zvýšení nejnižší daně z přidané hodnoty z 5 % na 9 % a zavedení nových ekologických daní. Balík opatření tak přesunuje daňovou zátěž z přímých na nepřímé daně. Na výdajové straně výrazné snížení mandatorních výdajů umožňuje zvýšit flexibilitu veřejných výdajů směrem k výdajům podporujícím růst. Reformní balík a vládou schválený rozpočet by měl v roce 2008 snížit rozpočtový deficit na 2,9 % HDP.

Rada doporučila přijmout kroky k zavedení penzijního a zdravotního systému. Připravená penzijní reforma zahrnuje prodloužení věku odchodu do důchodu na 65 let a zavedení plně fondového pilíře. Rovněž se připravuje reforma zdravotnictví s cílem přeměnit zdravotní pojišťov-

ny v akciové společnosti, aby se zvýšila jejich transparentnost a zavedla mezi nimi konkurence. Stabilizační balík zavedl finanční spoluúčast na některé zdravotnické služby. Tato opatření reprezentují první kroky správným směrem. Česká republika částečně uspěla při zavádění opatření přijatých na makroekonomické úrovni v Národním reformním programu.

Nová opatření schválená v září 2007 přispěla k fiskální konsolidaci v krátkém a středním období, avšak další úsilí je nutné vynaložit z hlediska dlouhého období. Co možná nejdříve je třeba určit časový rámec pro zavedení penzijní reformy, aby se Česká republika vyhnula negativnímu dopadu stárnutí populace na veřejné finance a ekonomický růst.

V oblasti **mikroekonomické politiky** byly v období 2005-2007 přijaty důležité kroky ke zlepšení podnikatelského prostředí. Největšího pokroku v roce 2007 bylo dosaženo v oblasti regulačního rámce, zatímco pokrok v ostatních oblastech, jako například zavedení e-governmentu a přístup k rizikovému kapitálu byl mírnější. Pozornost si zasluhuje včasné a efektivní zavedení a realizace legislativy EU.

Rada doporučila České republice zvýšit úroveň a efektivnost výdajů na výzkum a vývoj. Veřejné výdaje na výzkum a vývoj se v roce 2007 zvýšily. Hlavním úkolem nyní je zvýšit efektivnost těchto výdajů. Výdaje na výzkum a vývoj financované soukromým sektorem se zvýšily z 0,66 % HDP v roce 2004 na 0,88 % v roce 2006. Výdaje soukromého sektoru nyní představují 57 % celkových výdajů na výzkum a vývoj. Důležitým úkolem je zabránit nedostatku výzkumných pracovníků. Rada rovněž doporučuje zlepšit systém patentování a ochrany práv duševního vlastnictví, urychlit proces v oblasti informačních a komunikačních technologií, zaměřit se na snížení administrativní zátěže podniků, dále rozvíjet přístup k financím pro inovativní společnosti, rozvíjet vztahy mezi domácími společnostmi a společnostmi se zahraničními vlastníky a zahrnovat podnikatelské vzdělávání do studijních plánů.

Nedostatek financí pro inovace dosud tlumí rozvoj a komercializaci nových produktů a služeb i přes zvýšené využití fondů EU. Proto je důležitá další podpora trhu s rizikovým kapitálem. Pokrok byl dosažen v posílení kooperace mezi domácími společnostmi a společnostmi zahraničních vlastníků s podporou strukturálních fondů. V roce 2006 vláda ČR schválila koncepci podpory malých a středních podniků v období 2007-2013. Nicméně není jasné jaký bezprostřední prospěch z toho pro malé a střední podniky vyplývá, ani které hlavní oblasti podpory do této koncepce spadají. Ačkoliv podnikatelské vzdělávání bylo integrováno do Rámcových vzdělávacích programů, rozsah těchto programů je limitován. Nutné je také zjednodušit přijímání poprvé zaměstnávaných pracovníků. Komise uvádí, že hlavní úkoly v oblasti mikroekonomické politiky zůstávají v platnosti.

V oblasti **politiky zaměstnanosti** situaci zlepšuje pokračující ekonomický růst. Míra zaměstnanosti se nyní přibližuje k cíli pro rok 2008, s výjimkou starších pracovníků. Ačkoliv se nezaměstnanost mladých a dlouhodobě nezaměstnaných snižuje, zůstává stále vysoká. Rada doporučuje dále modernizovat ochranu zaměstnanců, včetně legislativy, daní a systému podpor, zlepšit efektivnost a využitelnost vzdělávání, zejména ve vztahu k potřebám pracovního trhu; zavést stimuly pro investice do dalšího vzdělávání, zejména pro starší pracovníky a pracovníky s nízkou kvalifikací a zvýšit diverzifikaci terciárního vzdělávání.

V lednu 2007 vstoupil v platnost nový Zákoník práce, aby se usnadnila flexibilita organizace práce. Zavedení stropu na sociální a zdravotní pojištění je pozitivním krokem, který sníží nemzdové pracovní náklady. Přísnější podmínky pro sociální příspěvky a příspěvky v nezaměstnanosti přispějí k jejich snížení, ale měly by být kombinovány s efektivnější politikou zaměstnanosti. Integrace zaměstnanecké a sociální správy se připravuje. Jejím cílem je zlepšit soudržnost a efektivnost politiky zaměstnanosti a sociální politiky. Pokračují reformy vzdělávání. Byla schválena celoživotní vzdělávací strategie. Nicméně malý pokrok byl dosažen v oblasti stimulace investic jednotlivců a zaměstnavatelů do dalšího vzdělávání.

Rada rovněž doporučila zaměřit se na lepší začleňování znevýhodněných skupin na trh práce, snížit zaměstnanecké rozdíly mezi regiony, uvést v soulad práci a rodinný život, řešit příjmové rozdíly podle pohlaví a provádět aktivní strategii stárnutí obyvatelstva.

Česká republika jen částečně zavádí flexikurity kompletně. Pracovní úvazky na dobu trvalou zůstávají normou. Aktivní politika zaměstnanosti má nedostatečné finanční zajištění a není efektivní tak jak by měla být. Podíl dospělých na celoživotním vzdělávání zůstává nízký. Nicméně řada opatření zvyšující flexibilitu trhu práce a modernizující sociální zabezpečení byla přijata. Celkově řečeno, Česká republika uspěla jen zčásti při zavádění závazků v oblasti politiky zaměstnanosti vyplývajících z Národního reformního programu.

V závěru se uvádí, že Česká republika učinila v letech 2005-2007 určitý pokrok v realizaci Národního reformního programu. Prioritními oblastmi, které by měly být řešeny v rámci Národního reformního programu, jsou dlouhodobá udržitelnost veřejných financí v souvislosti se stárnoucí populací, plnění závazků týkajících se veřejných výdajů na výzkum a vývoj a další zvýšení jejich efektivnosti, zlepšení ochrany a flexibility na trhu práce, zvýšení efektivnosti a ekvivalence vzdělání a dalšího vzdělávání a zvýšení účasti pracovníků v celoživotním vzdělávání.

Na pozadí těchto úkolů se doporučuje: zavádět vyhlášený reformní program penzijního systému bez zpoždění a zavádět reformy vyhlášené v oblasti zdravotnictví. Dosáhnout cílů v oblasti veřejných výdajů na výzkum a vývoj a zvýšit jejich efektivnost zejména podporou lepší spolupráce mezi podnikatelskou sférou, univerzitami a veřejnými výzkumnými a vývojovými institucemi a zabezpečit nezbytné lidské zdroje pro výzkum a vývoj. V rámci integrovaného systému flexicurity dále modernizovat ochranu zaměstnanců včetně legislativy, zlepšovat efektivnost a ekvivalenci vzdělání a dalšího vzdělávání, zejména v reakci na požadavky trhu práce, stimulovat investice do dalšího vzdělávání především pro starší pracovníky a pracovníky s nízkou kvalifikací a zvyšovat diversifikaci nabídky terciárního vzdělávání.

Pro další období, které zahrnuje Národní reformní program, bude rovněž důležité zaměřit se na zlepšení ochrany práv duševního vlastnictví, urychlit proces zavádění informačních a komunikačních technologií, včetně zavádění a zlepšování e-governmentu, zlepšování přístupu k financím inovativních společností, zejména prostřednictvím dalšího rozvoje trhu s rizikovým kapitálem. Zlepšovat dále podnikatelské vzdělání, lépe začleňovat znevýhodněné skupiny pracovníků na trh práce, redukovat regionální rozdíly, uvést v soulad práci a rodinný život, řešit příjmové rozdíly podle pohlaví a zavádět aktivní strategii stárnutí populace.

Regionální politika EU a její aplikace v ČR

Regionální politika jako nástroj sloužící primárně ke snižování rozdílů v ekonomické výkonnosti jednotlivých regionů EU patří mezi historicky relativně mladší aktivity Evropských společenství, což ale nikterak nesnižuje její současný význam. Váhu regionální politiky nejlépe dokumentuje její podíl na společném rozpočtu Evropské unie, který následuje na čele rozpočtových položek společnou zemědělskou politiku. Číselně je tato váha vyjádřena tím, že v rozpočtovém období 2007 - 2013 je alokováno na aktivity regionální politiky EU zhruba 348 mld. EUR. Vznik a měnící se význam regionální politiky EU jsou determinovány vývojem hlavního proudu v evropské politice, potažmo vývojem politicko ekonomických koncepcí, jež ovlivňují směřování evropské politiky včetně přístupu k regionálním rozdílům v hospodářské a sociální úrovni. Počáteční období Evropského hospodářského společenství (EHS) bylo charakterizováno důvěrou ve volný trh, jejíž intenzitu lze v kontextu evropské hospodářské politiky 20. století klasifikovat jako nadprůměrnou. Toto převažující klima¹ mělo za následek, že Římská smlouva neobsahovala explicitní požadavek zavedení společné regionální politiky a problémy spojené se značnými regionálními rozdíly v hospodářské vyspělosti byly řešeny diskrétními nástroji na úrovni EHS i na úrovni jednotlivých členských států.

1. Principy, cíle a nástroje regionální politiky EU

Náhled na regionální politiku se začal měnit až v době přistoupení Velké Británie, Irska a Dánska, kdy na pařížském summitu v roce 1972 vznikla dohoda o vytvoření Evropského fondu regionálního rozvoje². Vznik evropské regionální politiky v současné podobě lze datovat do roku 1986, kdy byl přijetím Jednotného vnitřního aktu výslovně zaveden pojem hospodářská a sociální soudržnost jako jeden z cílů Evropských společenství. Hlavním důvodem bylo zavádění jednotného vnitřního trhu a převažující názor³, že vznik jednotného trhu bude mít negativní dopady na méně vyspělé regiony. Podstatným znakem regionální politiky EU je, že její těžiště (rozhodování o konkrétním využití alokovaných finančních prostředků) spočívá na úrovni členských států, zatímco orgány Evropské unie se starají pouze o její koordinaci a harmonizaci.

Evropská regionální politika tak má své pevné místo v nejdůležitějších dokumentech ES. Tuto politiku vyjadřují zejména pojmy solidarita a koheze. Solidarita vyjadřuje fakt, že regionální politika v sobě zahrnuje transfery od bohatších členských států (regionů) směrem k regionům chudším s cílem podpořit ekonomicky a sociálně podprůměrně rozvinuté regiony EU. Pojem koheze vyjadřuje snahu o vytváření hospodářsky a sociálně homogennější Evropy a přesvědčení o přínosu snižování regionálních rozdílů pro celou EU.

¹ Zmíněné politické klima v období založení EHS ilustruje i fakt, že nejvýznamnější státníci tří vůdčích zakládajících zemí z tohoto období jsou dnes považováni téměř za legendy evropské politické pravice (německý kancléř Adenauer, francouzský prezident De Gaulle a italský premiér De Gasperi) zejména u křesťanských historiků (jako je např. Paul Johnson).

² Založení tohoto fondu lze do značné míry vnímat jako výsledek snahy Velké Británie o vytvoření protiváhy, resp. kompenzace společné zemědělské politiky.

³ Přesnější výraz je vítězný názor; z faktu, že politika spojená s určitým názorem byla prosazena, striktně vzato, nelze usuzovat na nic jiného, než že skupina s určitým názorem byla úspěšná v daném vyjednávání, jež lze pojmut i jako herní sadu, v níž může i minoritní názor získat podporu v rámci vzájemných obchodů při vyjednávání.

Tabulka 1: Regionální HDP na obyvatele v EU- 27 v roce 2004 (EU-27 = 100; PPS)

14 nejbohatších regionů EU			14 nejchudších regionů EU		
1.	Inner London (UK)	303	1.	Nord-Est (RO)	24
2.	Luxemburg (LU)	251	2.	Severozapaden (BG)	26
3.	Bruxelles-Cap. (BE)	248	3.	Yuzhen tsentralen (BG)	26
4.	Hamburg (DE)	195	4.	Severen tsentralen (BG)	26
5.	Wien (AT)	180	5.	Sud-Muntenia (RO)	28
6.	Île de France (FR)	175	6.	Sud-Vest Oltenia (RO)	29
7.	Berk., Oxford. (UK)	174	7.	Severoiztochen (BG)	29
8.	Oberbayern (DE)	169	8.	Yugoiztochen (BG)	30
9.	Stockholm (SE)	166	9.	Sud-Est (RO)	31
10.	Utrecht (NL)	158	10.	Nord-Vest (RO)	33
11.	Darmstadt (DE)	157	11.	Lubelskie (PL)	35
12.	Praha (CZ)	157	12.	Podkarpackie (PL)	35
13.	Southern & Eastern (IE)	157	13.	Centru (RO)	35
14.	Bremen (DE)	156	14.	Podlaskie (PL)	38

Pramen: EUROSTAT (2005).

Rozdíly v ekonomické a sociální úrovni lze v EU identifikovat nejen mezi členskými státy, ale i regionálně v rámci jednotlivých států. V souvislosti s posledním rozšířením EU došlo k podstatnému prohloubení těchto rozdílů (vyjádřeno HDP na obyvatele přepočteným podle parity kupní síly) jak na úrovni členských států, tak na úrovni regionů NUTS 2. Podívejme se detailněji na současný stav regionálních rozdílů v ekonomické výkonnosti, tedy na základní příčinu vzniku a existence regionální politiky EU (viz tabulka 1).

Tabulka 2 : Regiony České republiky (2004, PPS)

Region (NUTS 2)	HDP na obyvatele, 2004, PPS, EUR	HDP na obyvatele, 2004, PPS, EU-27= 100
Praha	33 784	157,1
Střední Čechy	15 024	69,9
Jihozápad	14 962	69,6
Severozápad	13 049	60,7
Severovýchod	13 688	63,7
Jihovýchod	14 483	67,4
Střední Morava	12 856	59,8
Moravskoslezsko	13 141	61,1
Česká republika	16 171	75,2

Pramen: EUROSTAT (2005).

Hlubku regionálních rozdílů v ekonomické výkonnosti v EU nejlépe ilustruje fakt, že nejbohatší region (centrální část Londýna) dosahuje trojnásobku průměrného HDP na obyvatele v EU, zatímco nejchudší region z Rumunska nedosahuje ani čtvrtiny průměru. Výsledně tak nejbohatší region svou ekonomickou výkonností převyšuje nejchudší region cca 12x. Zatímco seznam nejchudších regionů podle očekávání vyplňují regiony z nových členských zemí, mezi nejbohatšími regiony nalezneme pouze jednoho zástupce z nových zemí – Prahu, jež se 157 % průměrného HDP na obyvatele v EU zaujímá 12. příčku. Zmíněná pozice Prahy v celoevropském měřítku je však v rámci ČR zcela výjimečná, neboť všech 7 ostatních regionů NUTS 2 v České republice výrazně zaostává za průměrem EU. Je otázkou, do jaké míry je tato statistika ovlivněna faktem, že v Praze sídlí i celá řada firem, u nichž těžiště hospodářské aktivity leží v mimopražských destinacích (viz tabulka 2).

Cíle a nástroje

Cíl regionální politiky EU lze v nejobecnější rovině definovat jako zvyšování hospodářské a sociální soudržnosti mezi regiony EU. Stanoveným a v oficiálních dokumentech deklarovaným cílům regionální politiky dominují zejména tyto dva cíle:

▪ **konvergence:** Konvergence mezi regiony EU z hlediska ekonomické a sociální úrovně je podmiňována rozvojem nejchudších regionů. K dosažení tohoto cíle je vynakládáno cca 82 % všech výdajů na regionální politiku EU.

▪ **regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost:** Na dosažení tohoto cíle EU vynakládá cca 16 % všech zdrojů určených na regionální politiku. Tyto prostředky jsou využívány např. na podporu inovací a výzkumu, udržitelného rozvoje či zvyšování kvality lidského potenciálu v méně rozvinutých regionech.

V období 2007 - 2013 budou k financování programů regionální politiky využity následující fondy.

▪ **Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)** pokrývá programy zahrnující všeobecnou infrastrukturu, inovace a investice. Peníze z ERDF jsou dostupné pro nejchudší regiony všech členských zemí, tedy regiony s HDP na obyvatele nižším než 75 % průměru EU.

▪ **Evropský sociální fond (ESF)** hradí projekty na profesní trénink a další druhy podpory zaměstnanosti a vytváření pracovních míst. I zde jsou prostředky ESF dostupné pro všechny členské země.

▪ **Kohezní fond (Fond soudržnosti)** pokrývá náklady na dopravní a environmentální infrastrukturu a projekty rozvíjející obnovitelnou energii. Financování z tohoto zdroje je omezeno na členské státy, jejichž životní standardy (primárně HNP na obyvatele) jsou nižší než 90 % průměru EU.

2. Programovací období 2000 – 2006

V rozpočtovém období 2000 - 2006 využívala regionální politika EU těchto nástrojů financování:

▪ **Evropský fond regionálního rozvoje (European Regional Development Fund; ERDF).** Je určen na investice do infrastruktury, produktivní investice k vytváření nových pracovních příležitostí, místní rozvojové projekty a pomoc MSP.

▪ **Evropský sociální fond (European Social Fund- ESF).** Je určen na financování výdajů za rekvalifikační a náborové programy ve prospěch pracovní síly v procesu adaptace na změny na pracovním trhu a jako pomoc nezaměstnaným.

▪ **Evropský zemědělský fond orientace a garancí (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund; EAGGF)** financuje opatření venkovského rozvoje a pomoc farmářům, zejména v zaostalých regionech, ale i v rámci projektů Společné zemědělské politiky ve zbyvajících oblastech EU.

▪ **Finanční nástroj pro orientaci v rybářství (Financial Instrument for Fisheries Guidance; FIG),** používá se k financování strukturálních reformy v sektoru rybářství.

▪ **Kohezní fond (Cohesion Fund)** financuje projekty ochrany životního prostředí a dopravní infrastruktury v zemích s HDP na obyvatele nižším než 90 % průměru EU.

Na úrovni komunitárních programů pak v období 2000 – 2006 byly využívány další nástroje financování:

- INTERREG - přeshraniční a meziregionální spolupráce.
- LEADER - rozvoj venkova lokálními iniciativami.
- EQUAL - boj proti všem formám diskriminace.
- URBAN - revitalizace problematických městských částí.

V programovacím období 2000 – 2006 kromě programů pro členské země EU existovaly i programy zaměřené na podporu zemí přistupujících k EU, tedy tzv. předvstupní pomoc:

▪ **Nástroj pro strukturální politiku (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession - ISPA)** - pomoc kandidátským zemím podle pravidel Kohezního fondu k financování projektů v dopravě a v oblasti životního prostředí.

▪ **Speciální přístupový program pro rozvoj zemědělství a venkova (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development - SAPARD)** - pomoc kandidátským zemím v oblasti přípravy na Společnou zemědělskou politiku.

▪ **Program PHARE** - podpora zaměřená na zvyšování hospodářské a sociální soudržnosti v budoucích zemích EU např. prostřednictvím investic do dopravní infrastruktury.

3. Regionální politika EU v ČR v letech 2004 – 2006

Finanční prostředky určené pro Českou republiku v jejím prvním programovacím období po vstupu do EU mají svůj původ v různých výše zmíněných fondech Evropské unie. Většinu z těchto prostředků získala ČR prostřednictvím strukturálních fondů (viz tabulka 4).

Tabulka 4 : Rozdělení prostředků mezi strukturální fondy, fond soudržnosti a Iniciativy Společenství v ČR (v mil EUR)

	2004-2006	2004	2005	2006
Fond soudržnosti	945,3	316,9	266,1	362,3
Strukturální fondy	1584,4	381,5	528,9	674
Cíl 1 (13 krajů)	1454,3	339	485,5	629,8
Cíl 2 (Praha)	71,3	23,3	23,8	24,2
Cíl 3 (Praha)	58,8	19,2	19,6	20
Iniciativy Společenství	100,8	28,6	32,1	40,1
Interreg	68,7	21	21,4	26,3
Equal	32,1	7,6	10,7	13,8
Strukturální operace celkem	2630,5	727	827,1	1076,3

Pramen: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (2007).

Nástroje hodnocení

V souvislosti s finančními zdroji Evropské regionální politiky, ale i dalšími evropskými zdroji převažuje v politické a žurnalistické debatě, jakož i v odborných kruzích diskuse o tom, kolik peněz Česká republika získala, které instituce budou tyto prostředky spravovat, které subjekty budou příjemcem těchto prostředků a jak zařídit, aby se nám podařilo vyčerpat maximum alokovaných zdrojů. Jinak řečeno, převažuje diskuse o schopnosti ČR čerpat finanční prostředky z evropských fondů, zatímco v nižší míře lze zaregistrovat úvahy o tom, jaké dopady bude mít regionální politika EU na českou ekonomiku z hlediska její makroekonomické výkonnosti, její konkurenceschopnosti či dopadů na trh práce. Zkusme proto podrobněji analyzovat možnosti hodnocení dopadů a efektivnosti regionální politiky EU, resp. obecně možnosti hodnocení libovolné politiky (za určité časové období) charakterizované financováním podnikatelských i jiných subjektů systémem předem definovaných programů s převažující podporou ve formě dotací.

Pro hodnocení efektivnosti takovéto politiky máme k dispozici dva druhy exaktních dat. První skupina dat se vztahuje k finančním zdrojům dané politiky a k rozdělení těchto prostředků. Využití těchto dat bez další analýzy a zohlednění ekonomických indikátorů popisuje schopnost adresátů této politiky alokované prostředky čerpat. Schopnost čerpat finanční zdroje dané politiky (programu) lze sledovat především s pomocí čtyř ukazatelů:

- alokace pro danou politiku/program a období,
- finanční objem podaných žádostí o podporu,
- schválené a přijaté podpory (smlouvy o podpoře),
- vyčerpané (vyplacené) prostředky.

Tyto ukazatele svou následností kopírují časový harmonogram programovacího období. Prvním krokem je vždy vyhlášení alokace zdrojů poskytovatelem podpory současně s definicí podmínek soutěže o tuto podporu, následně žadatelé o podporu předkládají své žádosti, jejichž objem

zpravidla překračuje objem alokovaných prostředků. Na základě předem daných kritérií poskytovatel podpory schválí pouze takový objem prostředků, který z dané alokace může vyplácet⁴. Příjemci podpory pak jsou povinni dodržovat smluvně zakotvené podmínky poskytnutí podpory, což jim umožňuje propracovat se až do závěrečných fází projektového cyklu, tedy k vyplacení podpory jejím poskytovatelem na základě schválené žádosti a doložených vynaložených uznatelných nákladů⁵, tedy nákladů, jež splňují předem dané zadání příslušného programu.

Druhou skupinou kvantitativně vyjádřených dat dostupnou v souvislosti s určitou politikou jsou ekonomické indikátory vztahující se k příslušnému regionu. Český statistický úřad nabízí několik kontextových indikátorů, jež jsou odvozeny od standardních makroekonomických ukazatelů (viz tabulka 4).

Tabulka 4 : Ekonomické kontextové indikátory regionů

Druh indikátoru	Indikátor	Měrná jednotka
Kontext	HDP regionu na 1 obyvatele v PPS	PPS
Kontext	Podíl HDP na výkonu ČR (ČR=100)	%
Kontext	Obecná míra nezaměstnanosti	%
Kontext	Disponibilní důchod v regionu (v b.c.)	Kč
Kontext	Odvětvová struktura HPH v b.c. v reg.	%
Kontext	Přírůstek/úbytek obyv. pňr. změnou	%
Kontext	Přírůstek/úbytek obyvatelstva migrací	%

Pramen: ČSÚ.

Jaké poznatky získáme, pokud použijeme tyto indikátory pro analýzu dopadů regionální politiky? Hledání odpovědi na tuto otázku v sobě zahrnuje většinu základních metodologických problémů ekonomie. Zjednodušeně lze tuto situaci charakterizovat nemožností (nebo velice omezenou možností) ekonomie provádět při testování svých hypotéz izolované experimenty. Na rozdíl od některých jiných sociálních věd ekonomie má k dispozici dostatek kvantitativně vyjádřených dat, přesto si, striktně vzato, nemůže nárokovat právo vyslovovat autoritativní tvrzení o kauzálním vztahu mezi sledovanými jevy, alespoň ne ve sledovaném případě analýzy efektivity regionální politiky⁶. K tomu, aby tak ekonomie mohla činit, musela by být schopna izolovat sledované jevy a tím testovat kauzální vztahy mezi nimi. V našem případě by to znamenalo izolovat jev financování prostřednictvím regionální politiky od všech ostatních proměnných ovlivňujících sledované ekonomické indikátory, což je při komplexnosti ekonomických jevů i v rozsahu toho nejmenšího regionu z principu nemožné. Jakákoliv hodnocení efektivity regionální politiky proto musí mít zřetelně definovaný status pravděpodobnostních tvrzení založených na korelaci mezi např. objemem vynaložených prostředků na regionální politiku v daném regionu a časovém období a HDP na obyvatele v tomto regionu na konci sledovaného období. Vzhledem k těmto limitům hodnocení efektivity regionální politiky na makro - úrovni

⁴ Objem schválených žádostí zpravidla mírně (cca o 5-10 %) převyšuje původní alokace díky předpokladu, že část žadatelů možnost podpory nevyužije a část dosáhne na nižší objem podpory ve srovnání s původní žádostí. Tento předpoklad, resp. praxe poskytovatelů podpory se ukazuje jako funkční, neboť většina žadatelů své požadavky v žádosti (resp. rozpočet projektu) navyšuje o rezervu.

⁵ Většina současných finančních nástrojů regionální politiky poskytuje podporu popsáním způsobem s tím, že finanční prostředky jsou příjemci podpory uhrazeny až po skončení realizace projektu nebo jeho část na základě realizovaných a proplacených výdajů.

⁶ Analýza efektivity regionální politiky vyžaduje definici jejích cílů. To bylo rámcově učiněno již v předchozí části a předpokládáme tedy, že v rámci zvyšování soudržnosti je cílem regionální politiky zvyšovat ekonomickou úroveň z tohoto hlediska podprůměrných regionů EU.

(na úrovni státu či regionu) se jako poměrně užitečný nástroj jeví případové studie konkrétních projektů, které představují méně ambiciózní, ale současně méně metodicky problematický způsob analýzy. Z případových studií sice nelze vyvozovat závěry o efektivnosti politiky jako celku, ale to ani není v popisu práce případové studie, jež má za cíl spíše přinášet ilustrativní praktické zkušenosti.

Hodnocení zkráceného období 2004 – 2006 v ČR

V období 2004 – 2006 Česká republika využívala pro přerozdělování prostředků ze strukturálních fondů nástroje pěti operačních programů a dvou programů určených pro žadatele z Prahy: Operační program Infrastruktura, Operační program Průmysl a podnikání, Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, Operační program Rozvoj lidských zdrojů, Společný regionální operační program, Jednotný programový dokument 2, Jednotný programový dokument 3.

Z tabulky 5 je zřejmé, že zájem žadatelů o prostředky ze strukturálních fondů byl značný a že v tomto směru byla Česká republika dobře připravena, neboť finanční objem podaných žádostí v souhrnu dosáhl cca 2,5 násobku alokace pro dané období. Co z těchto statistik není zcela zřejmé, je výše zmiňovaná praxe poskytovatele podpory, kdy objem schválených žádostí přesahoval u všech programů alokaci. Jak je však z tabulky 7 zřejmé, již ve fázi uzavírání smluv o podpoře byl tento převis u většiny programů korigován a vznikla dokonce opačná situace – objem smluvně zakotvených podpor je u většiny programů nižší než původní alokace. Co se týče ukazatele, který je v diskuzi o strukturálních fondech v období 2004 – 2006 nejvíce skloňován, tedy samotného čerpání, zde je třeba brát v potaz, že se tato čísla mění každým dnem⁷ (při rostoucí dynamice čerpání v tomto roce) a že pro čerpání platí pravidlo N + 2, jehož aplikace umožňuje čerpat prostředky z období 2004 – 2006 až do konce roku 2008.

Tabulka 5 : Vyjádření schopnosti čerpat podle sledovaných ukazatelů (% ve vztahu k alokaci)

	Žádáno/ alokace	Smlouvy/ alokace	Čerpáno/ alokace
OP Infrastruktura	294,9	83,3	49,4
OP Průmysl a podnikání	247,1	99,9	38,5
OP Rozvoj venkova	145,6	103,3	53,9
OP Rozvoj lidských zdrojů	264,8	105,2	15,8
Společný regionální OP	289,6	106,9	35,6
JPD 2	198,6	81,5	29,1
JPD 3	260,7	97,9	25,2
Celkem	257,5	99,9	35,5

Pramen: Ministerstvo pro místní rozvoj (vlastní výpočty).

V případě analýzy efektivity regionální politiky sledovaného období v ČR, zde je kromě zmíněných metodických problémů ještě další zásadní omezení a sice nedostatečný časový odstup. V současné době ještě probíhá celá řada projektů z tohoto období, resp. ještě nebyla vyplacena natolik podstatná část alokovaných prostředků, že je předčasné hodnotit efektivnost jejich vynaložení. Bude však nepochybně zajímavé sledovat, zda a v jaké podobě budou vznikat analýzy dopadů a účinnosti regionální politiky a konkrétních programů ve vztahu ke zmíněnému období a to ať už na úrovni regionů, členských států nebo Evropské unie jako celku.

⁷ K 30. 11. 2007 uvolnilo Ministerstvo průmyslu a obchodu na realizované úspěšné projekty pro konkrétní firmy 5,057 mld. Kč z finančních prostředků vyčleněných pro Operační program Průmysl a podnikání (OPPP) ve výši 347,8 mil. EUR (necelých 9,4 mld. Kč).

Případové studie z období 2004 – 2006 v ČR

Využití prostředků ze strukturálních fondů v období 2004 – 2006 lze z výše uvedených důvodů jen stěží zhodnotit z hlediska makroekonomické efektivnosti nebo konkurenceschopnosti. Můžeme však alespoň na dvou příkladech ilustrovat věcné zaměření těchto projektů, resp. ukázat, jak vypadaly žádosti, jež jsou hodnoceny jako úspěšné a vzorové, přičemž jsme se zaměřili na projekty reprezentující výrobu a výzkum a vývoj.

Případová studie Y Soft⁸

Společnost Y Soft, s.r.o. byla založena v roce 2000 a zabývá se vývojem a prodejem specializovaného softwaru a hardwaru pro tisková prostředí. U zrodu firmy stáli dva studenti, jejichž nápad vyvrcholil prezentací softwaru SmartQ (předchůdce SafeQ) na veletrhu Invex v roce 2003. Od té doby software prošel několika inovacemi při spolupráci s vědeckými pracovišti. V současnosti společnost Y Soft, s.r.o. zaměstnává 40 lidí a dosahuje ročního obrátu téměř 50 mil. Kč. Projekt s názvem 3. inovace SafeQ je v pořadí již třetí inovací softwarového zařízení, které obsluhuje a monitoruje tisk dokumentů. Tato inovace byla nezbytným předpokladem udržení, resp. zvýšení konkurenceschopnosti a potenciálu firmy na trhu high-tech produktu. Projekt zaměřený na implementaci nové řady produktu do výroby pak sledoval zejména cíle urychlení a zvýšení výroby, ale též zvýšení kvality výrobku. K tomu bylo zapotřebí nakoupit nové moderní stroje, software a další technologie.

Výstupem projektu je nová výrobní technologie zahrnující stroje pro montáž a pájení SMD, software OrCAD, logický analyzátor, digitální multimetr a další zařízení nutná k sériové výrobě inovovaného hardwaru a softwaru. Tato technologie dokáže vyrábět inovovaný produkt nejen ve vyšší kvalitě, ale i rychleji a ve větším množství. Dotyčný produkt SafeQ pak dokáže obsluhovat nejen tiskárny, ale i kopírovací stroje a multifunkční zařízení. Realizací projektu došlo ke zrychlení výroby inovovaného produktu, což podstatným způsobem zvýšilo efektivitu výroby. I díky tomu došlo rovněž ke zvýšení flexibility dodávek společnosti a snížení stavu skladových zásob. Všechny tyto faktory pak přispěly k optimalizaci řízení zásob a finančních toků, jakož i ke zvýšení konkurenceschopnosti firmy. Díky projektu byla vytvořena čtyři nová pracovní místa. Podpora získaná z programu Inovace (v rámci OPPI) umožnila projekt realizovat v potřebném rozsahu a kvalitě.⁹

Případová studie VTP Jihomoravského kraje

Jde o dva úspěšné projekty do programu PROSPERITA v letech 2005-2006, v případě jednoho je žadatelem o dotaci Jihomoravský kraj a v případě druhého Jihomoravské inovační centrum. Cílem prvního projektu Vědeckotechnický park Jihomoravského kraje - výstavba je vytvoření příznivých podmínek pro rozvoj inovačního podnikání prostřednictvím výstavby Vědeckotechnického parku Jihomoravského kraje a Technologického inkubátoru II. Provoz a poradenské služby poskytované ve VTP JMK jsou součástí druhého projektu Vědeckotechnický park Jihomoravského kraje - provoz. Realizaci projektu řídí a zajišťuje předkladatel a investor projektu Jihomoravský kraj prostřednictvím zaměstnanců Odboru regionálního rozvoje Krajského úřadu

Jihomoravského kraje. Projekt předpokládá výstavbu nové budovy Technologického inkubátoru II, která rozšíří dnes již nedostatečné prostory stávajícího Technologického inkubátoru VUT a část prostor poskytne VTP Jihomoravského kraje. Vědeckotechnický park Jihomoravského kraje a Technologický inkubátor II budou zajišťovat inovační a inkubační služby pro začínající, malé a střední inovační podniky z jihomoravského regionu. Nový technologický inkubátor bude nabízet 1512 m² a vědeckotechnický park 300 m² kancelářských a laboratorních ploch k pronájmu.

Projekt řeší nedostatek prostor pro inovační podnikání a rovněž také nedostatek volných zainvestovaných a finančně přijatelných ploch pro další rozvoj inovačního podnikání. Realizací projektu bude dosaženo implementace vědeckovýzkumných záměrů do podnikatelského prostředí. Výsledkem projektu bude nově postavených 2909 m² celkové užitkové plochy, z toho 1512 m² kancelářských a laboratorních prostor k pronájmu bude k dispozici Technologickému inkubátoru II. a 300 m² pro VTP JMK. Realizace projektu přispěje ke vzniku 115 nových pracovních míst ve firmách umístěných v Technologickém inkubátoru II a 4 nová pracovní místa ve firmách umístěných ve VTP. Celkem bude podpořeno 32 inovativních firem (viz tabulka 6).

Tabulka 6 : Projekty VTP Jihomoravského kraje

Vědeckotechn. park JM kraje	Program	Celkové náklady na projekt	Uznatelné náklady projektu	Celk. výše dotace	Délka trvání projektu
výstavba	Prosperita	90 986 000	90 803 000	63 768 000	33 měs.
provoz	Prosperita	26 951 000	18 606 000	13 953 000	29 měs.

Pramen: Agentura CzechInvest, www.czechinvest.org.

4. Období 2007 – 2013

Nové programovací období strukturálních fondů přineslo celou řadu změn, zejména formálních, ale v jádru zůstaly její principy stejné. Podstatné je především zachování kritéria, jež omezuje příjemce prostředků na regiony s HDP na obyvatele pod 75 % průměru EU. Výrazný efekt přineslo rozšíření EU, které způsobilo posun této hranice a vyřadilo tak celou řadu tradičních příjemců z řad relativně méně rozvinutých regionů Západní Evropy. Podívejme se nyní na to, jak byla Česká republika úspěšná ve vyjednávání o rozpočtu EU pro období 2007 – 2013 ve srovnání s dalšími novými členskými státy a rovněž ve srovnání s minulým programovacím obdobím (viz tabulka 7).

Zkusme nyní posoudit vyjednanou pozici ČR ve srovnání s jinými novými členskými státy. České republice se podařilo v absolutním měřítku vyjednat více prostředků než Maďarsku, jež je nejhodnější zemí pro srovnávání vzhledem k tomu, že má sice cca o 200 000 obyvatel méně, ale současně její HDP na obyvatele dosahuje pouze 64 % průměru EU (ve srovnání se 75 % v případě ČR) a tak byla výchozí pozice Maďarska velice srovnatelná či spíše výhodnější než v případě ČR. Pokud se tedy ČR podařilo vyjednat o cca 1,3 mld. EUR více, lze to klasifikovat jako jednoznačný úspěch, což vynikne ještě lépe, když přihlídneme k faktu, že v předchozím programovacím období bylo pro Maďarsko alokováno více prostředků.

Z hlediska počtu obyvatel (zjednodušeně vzato čím více, tím silnější pozice pro vyjednávání) a ekonomické úrovně vyjádřené HDP na obyvatele (zde platí opačná úměra) je pro Českou republiku srovnání příznivé i ve srovnání s dalšími novými členskými státy, kdy např. Polsko při cca 4 násobném počtu obyvatel a současně 2/3 HDP na hlavu dokázalo vyjednat pouze necelý 3 násobek prostředků ve srovnání s ČR. Podobně vynívá i srovnání např. se Slo-

⁸ Tento projekt je případovou studií agentury CzechInvest, resp. vzorovým projektem pro oblast inovačních projektů.

⁹ Dotační program: Operační program průmysl a inovace, Inovace, celkové náklady projektu: 28 772 tis. Kč, uznatelné náklady projektu 24 491 tis. Kč, výše poskytnuté dotace: 11 625 tis. Kč.

venskem. Celkově lze tedy dát za pravdu samotným vyjednavacům (resp. tehdejší politické reprezentaci), kteří prezentovali vyjednanou alokaci jako úspěch České republiky.

Tabulka 7 : Alokace rozpočtu EU (v mil. EUR, ceny 2004).

	ČR	HU	PL	SK	SI
Alokace (2004 – 2006)					
Kohezní fond	926	1 101	4 134	564	187
Cíl 1	1 251	1 639	6 721	838	207
Cíl 2	70	...	...	36	...
Cíl 3	58	...	...	44	...
Komunitární iniciativy	99	97	347	62	29
Celkem	2 404	2 837	11 202	1 544	423
Alokace (2007 – 2013)					
Kohezní fond	7 810	7 570	19 513	3 424	1 236
Cíl 1	15 111	...	...	...	2 401
Cíl 2	372	...	...	...	...
Cíl 3	...	...	...	...	...
Komunitární iniciativy	345	...	...	...	...
Reg. konkur. a zaměst.	...	...	...	398	...
Konvergence	...	12 622	39 388	6 215	...
Phasing - in	...	1 860	...	...	...
Evr. územní spolupráce	...	343	648	202	92
Celkem	23 638	22 395	59 549	10 239	3 729

Pramen: Evropská komise (2005).

Implementační struktura a proces v ČR

Stav přípravy institucionálního soukolí, realizačních týmů a programových dokumentů spojených s novým programovacím obdobím patří v poslední době k intenzivně diskutovaným a rovněž mediálně sledovaným tématům. Česká republika je nejen ze strany Evropské komise často kritizována především za nadměrný počet operačních programů, komplikovanou strukturu implementačních orgánů či pomalou přípravu strategických dokumentů. ČR bude v období 2007 – 2013 využívat celkem 24 OP, z toho 7 v oblasti přeshraniční a transnacionální spolupráce. Jednoznačně dominuje cíl Konvergence, na jehož naplňování bude směřovat cca 97 % alokovaných prostředků (viz tabulka 8).

Tabulka 8 : Rozdělení zdrojů OP do cílů (2007 – 2013, EUR).

Konvergence		25 883 511 035
	Strukturální fondy	17 140 260 798
	Fond soudržnosti	8 819 022 439
Konkurenceschopnost (Praha)		419 093 449
Přeshraniční a transnac. spolupráce		389 051 107
	z toho: přeshraniční	275 599 077
	dodatečná přeshr.	75 990 880
	transnacionální	37 461 150
Celkem Soudržnost		26 691 655 591

Pramen: Ministerstvo pro místní rozvoj.

Kromě zmíněných programů Evropské územní spolupráce bude Česká republika čerpat finanční zdroje především prostřednictvím tematických a regionálních operačních programů. Regionálních programů je 7, jsou vymezeny regiony NUTS 2 a je na ně určeno cca 17 % alokovaných zdrojů. Nejvíce prostředků získá Česká republika prostřednictvím tematických operačních programů, kterým dominuje OP Doprava s cca 21% podílem na objemu prostředků určených pro ČR na období 2007 – 2013 (viz tabulka 9).

Základním dokumentem koordinace celého procesu je tzv. Národní strategický referenční rámec, jehož schválením je podmíněna většina dalších procesů spojených s nastavením implementační struktury a posléze čerpáním prostředků ze strukturálních fondů. Tento dokument byl v případě České republiky schválen 27. července 2007, což umožnilo rychleji schvalovat operační programy, kde ČR i díky jejich

relativně vysokému počtu zaznamenala skluz za většinou ostatních členských zemí EU. Současný stav procesu schvalování jednotlivých operačních programů představuje nezanedbatelný pokrok oproti situaci z letošního léta. V tuto chvíli je schváleno (k uvedenému datu) 12 OP:

- Lidské zdroje a zaměstnanost (16. října 2007)
- Vzdělávání pro konkurenceschopnost (16. října 2007)
- Praha adaptabilita (16. října 2007)
- všech 7 regionálních OP (6. prosince 2007)
- Výzkum a vývoj pro inovace (6. prosince 2007)
- Doprava (6. prosince 2007)

Tabulka 9 : Rozdělení zdrojů SF do operačních programů (EUR, běžné ceny).

Operační program	Fond	
Podnikání a inovace	ERDF	3 041 312 546
Výzkum a vývoj pro inovace	ERDF	2 070 680 884
Životní prostředí	ERDF + FS	4 917 867 098
	ERDF	702 482 212
Doprava	FS	4 215 384 886
	ERDF + FS	5 759 081 203
	ERDF	1 155 443 650
Integrovaný operační program	FS	4 603 637 553
	ERDF	1 582 390 162
Regionální operační programy	ERDF	4 659 031 986
Technická pomoc	ERDF	247 783 172
Lidské zdroje a zaměstnanost	ESF	1 837 421 405
Vzdělávání pro konkurenceschopnost	ESF	1 828 714 781
Praha - konkurenceschopnost	ERDF	234 936 005
Praha - adaptabilita	ESF	108 385 242

Pramen: Ministerstvo pro místní rozvoj.

Praktické zkušenosti z pohledu žadatele

Struktura implementačních orgánů pro přerozdělování prostředků ze strukturálních fondů je v ČR poměrně komplikovaná, což má za následek častou kritiku ze strany Evropské komise. Koordinátorem celé implementační struktury je Ministerstvo pro místní rozvoj a zde lze jedinec uvítat snahu o zřízení jedné univerzální on-line aplikace, která bude sloužit žadatelům ze všech operačních programů. Tato snaha sice dosud nebyla dotažena, ale již dnes představují webové stránky MMR alespoň poměrně přehledný rozcestník pro všechny potenciální žadatele o podporu ze strukturálních fondů. Podobně lze sledovat pozitivní tendenci i ve snižování počtu implementačních agentur, kdy např. agenda agentur CzechTrade a České energetické agentury přechází pod agenturu CzechInvest, jejíž on-line aplikace eAccount zřejmě dosud zašla nejdále ve snaze o moderní a přehledný nástroj podávání žádostí o dotace elektronickou formou.

Jako výrazné pozitivum lze jednoznačně hodnotit zmíněný trend unifikace způsobu žádání o podporu. Je jen otázkou, zda a kdy se podaří naplnit vizi jediného centra, v němž bude možné jednotným způsobem žádat o podporu ze všech OP. Současná praxe je bohužel tomuto ideálu velice vzdálená a i v rámci jednoho operačního programu bylo v některých případech nutné žádosti komunikovat s více implementačními orgány¹⁰. Značnou časovou úsporu žadatelům slibuje i trend elektronizace žádostí o podporu, přestože zde je před implementačními agenturami ještě velký kus práce, neboť zatím platí, že elektronický formulář nemusí být jednodušší než papírový. Výhodou elektronických systémů zpracování žádostí je i jejich anonymita, která by mohla posloužit jako preventivní nástroj proti korupčnímu jednání.

¹⁰ Např. v OP podnikání fungovaly až donedávna tři implementační agentury: CzechInvest, CzechTrade, Česká energetická agentura.

Aktuality – konference, semináře, workshopy

V listopadu loňského roku vyhlásil předseda vlády České republiky projekt VIVAT, který je zaměřen na podporu vědy, inovací, výzkumu, aplikací, technologie. V rámci projektu VIVAT se dne 10.1.2008 pod záštitou předsedy vlády uskutečnilo **Inovační fórum 2008**, které se věnovalo systému podpory výzkumu a inovací, hodnocení výzkumu a jeho vládní podpory, způsobu financování, odstraňování bariér efektivní spolupráce výzkumných institucí s podnikovou sférou a vytváření příznivého prostředí pro výzkum, vývoj a realizaci inovací. Setkání a diskusí na Inovačním fóru 2008 se zúčastnilo téměř 80 významných inovačních aktérů v České republice a to ze sféry akademické, podnikové i veřejné správy. Klíčová vystoupení předsedy vlády Mirka Topolánka a první místopředsedkyně Rady pro výzkum a vývoj Miroslavy Kopicové se soustředila na aktuální politiku vlády v oblasti výzkumu a inovací, připravované změny ve vládní podpoře výzkumu a vývoje a na probíhající i připravované zásadní reformy v systému vzdělávání. Analytický pohled na inovační výkonnost České republiky představila ve svém příspěvku ředitelka CES VŠEM Anna Kadeřábková. Zahraniční experti (Rudolf Haňka a Ken Guy) informovali zahraničních zkušenostech z oblasti podpory inovační výkonnosti.

Navazující diskuse v odborných sekcích se zaměřila na hodnocení vládní podpory výzkumu a inovací, výzkum a inovace na VŠ a výzkumných pracovištích a spolupráci s podnikatelskou sférou, výzkum a inovace ve firmách, lidské zdroje pro výzkum a inovace, regionální aspekty výzkumu a inovací a strategie využití strukturálních fondů a jejich koordinace při podpoře výzkumu a vývoje. Závěry a doporučení pro další postup (rozšíření témat, vytvoření skupin k vybraným tématům, návrhů legislativních úprav atd.) byly prezentovány na závěrečném plenárním zasedání. Inovační fórum 2008 by mělo být startem pro zapojení široké odborné veřejnosti do podpory inovačního systému ČR a iniciací změn, které tento proces podpoří.

Probíhá reforma vzdělávací soustavy na všech stupních, nový zákon o podpoře výzkumu a inovací by měl být schválen v příštích dvou letech. K financování zkvalitnění školství, podpory excelence ve výzkumu i rozvoje proinovačního prostředí mohou významně přispět strukturální fondy. Stále ale chybí strategie pro cestu ke znalostní ekonomice. Nepříznivě se projevuje slabý koncepční výkon státní správy, její neschopnost kvalifikovaně řídit systém podpory výzkumu a inovací a poskytovat efektivně a včas požadované prostředky, nemluvě o problematické schopnosti dobře využít strukturální fondy. Přetrvává snaha o rovnostářství v podporách z veřejných prostředků bez tlaku na výkon, ať ve výzkumných ústavech či na vysokých školách. Minimální je transfer výsledků výzkumu a vývoje do inovační praxe, stejně jako nedostatečné zapojení do mezinárodní spolupráce. Roste sice podíl zahraničních firem na výdajích do výzkumu, ale podíl těchto výdajů na přidané hodnotě zůstává podprůměrný. Výzkumná pracoviště zahraničních firem nepůsobí ve vazbě na odvětví založená na vědě se skutečně špičkovými výzkumnými výsledky.

Ve dnech 22.-23. ledna 2008 proběhla ve Stockholmu v rámci slovnického předsednictví EU konference o **Inovacích a klastrech**. Konference se zúčastnilo více než 400 zástupců ministerstev a agentur pro regionální nebo inovační rozvoj. K nejvýznamnějším řečníkům patřili Michael Porter a Asko Aho. V sekcích byly prezentovány

příklady úspěšných knastrových aktivit z evropských zemí a Izraele. Konference byla součástí aktivit realizovaných pod hlavičkou [European Cluster Alliance](#). Konference zdůraznila význam klastrů jako významných motorů inovačnosti, vysoké produktivity a konkurenceschopnosti firem a regionů. Východiskem je hodnocení inovační výkonnosti jako podmínky vysoké a rostoucí životní úrovně a současně významu silné geografické koncentrace inovační výkonnosti. Klastry jsou definovány jako regionální koncentrace specializovaných firem a institucí propojených různorodými vazbami a přeléváními, představují prostředí příznivé pro inovace. Žádoucí je efektivní propojení (rizikového) kapitálu, kvalifikací, excelence ve výzkumu v klastru a propojení klastrů (včetně přeshraničního). Inovační prostředí klastru představuje nové výhody a příležitosti zejména pro menší subjekty a přitahuje příliv kapitálu, lidí a znalostí. Inovace závisí v tomto pojetí na vstupech, ale i na rámcových podmínkách jejich využití. Podmínky podnikání (na straně nabídky a poptávky) ovlivňují rozhodnutí firem zda investovat do inovačně založené konkurence.

Na konferenci zdůrazněn požadavek účinnějšího zaměření nástrojů na úrovni regionů, členských zemí a Společenství k efektivnější podpoře rozvoje klastrů v Evropě a k odstranění překážek spolupráce mezi klastry. Uvedené priority jsou obsaženy v [European Cluster Memorandum](#) formulovaném zástupci inovačních agentur v členských zemích EU a otevřeném pro další signatáře do července roku 2008. Memorandum si klade za cíl podporovat vytvoření samostatné podpůrné politiky na evropské úrovni.

Dne 5. února 2008 uspořádaly společně Berman Group a CES VŠEM první setkání **Regionálního inovačního fóra**. RIF je síť české odborné komunity, která se zabývá výzkumem a přenosem zkušeností v oblasti regionálního rozvoje, hospodářské konkurenceschopnosti, spolupráce a tvorby inovační politiky zaměřené na akceleraci rozvoje globálně úspěšných inovačních firem. Setkání se zúčastnilo 60 osobností zabývajících se inovacemi a konkurenceschopností, reprezentantů veřejné správy, intermediárních institucí a univerzit z celé České republiky. Účastníci fóra řešili otázky týkající se rozvoje konkurenceschopnosti na regionální úrovni, zabývali se největšími překážkami přechodu českých regionů na znalostní ekonomiku a možnostmi jejich řešení. Fórum bylo zahájeno přednáškou na téma Inovačně založená konkurenceschopnost ČR, kterou přednesla Anna Kadeřábková, ředitelka CES VŠEM. V druhé přednášce se Jiří Blažek z Přírodovědecké fakulty UK zaměřil na představení konceptu regionálních inovačních systémů v kontextu snahy EU akcelarovat ekonomický rozvoj v Evropě. Radim Kocourek z JIC Brno krátce představil principy a východiska příprav Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje.

V odpolední části probíhala práce ve formě workshopů, které zahrnuly celkem čtyři horizontální témata a jedno téma skupinově specifické: **Horizontální témata**: Měření regionální konkurenceschopnosti a inovační výkonnosti, Využití strukturálních fondů pro rozvoj znalostní ekonomiky na regionální úrovni, Bariéry a výzvy inovačního prostředí v ČR, Kontinuita regionálního inovačního fóra. **Specifická témata**: Klastry, sítě a spolupráce jako zdroj konkurenční výhody regionů, Regionální infrastruktura pro znalostní ekonomiku, Firma a inovace v kontextu regionálního ekonomického rozvoje.